

TURUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF TURKU

PERUSOPETUKSEN YLEISTEN TAVOITTEIDEN JA TUNTIJAON UUDISTAMINEN; KÄSITYÖ

18.11.2009 Opetushallitus
Jaana Lepistö
Käsityökasvatuksen erikoistutkija

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA, RAUMAN OPETTAJANKOULUTUSLAITOS

KÄSITYÖN MERKITYS TULEVAISUUDEN VALMIUKSIEN NÄKÖKULMASTA

KÄSITYÖOPPIAINEESSA

- Toteutetaan **kokonaista käsityön tekemistä**, jossa oppilas itse toteuttaa omia ideoitaan työssään ratkaisten sekä työn visuaaliseen ja tekniseen suunnitteluun että suunnitelmien toteuttamiseen liittyviä ongelmia ja arvioi kriittisesti omaa toimintaansa koko prosessin ajan. (Kojonkoski-Rännäli 1995; Lepistö 2004)
- Kehitytään työvälineiden ja **materiaalien välittyneisyyden** kautta: oppilaat ajattelevat työvälineiden ja materiaalien avulla. (Seitamaa-Hakkarainen ja Syrjäläinen 2009)
Kauniiden käsityötuotteiden tekemisen lisäksi käsityöhön liitetään laaja kulttuuri-ilmio, jossa heijastuvat **kulutustottumukset** sekä **kulttuurin ja hyvinvoinnin kysymykset** (Kojonkoski-Rännäli 2006).
- Oppilas tuottaa toiminnallisesti ajatuksellisen oppimisensa **konkreettisesti näkyväksi lopputulokseksi**. Käsityön opetuksessa herätetään oppilaiden käsityöllinen ajattelu ja tietoisuus sekä lahjakkuus kehollisuuden ja aistisuuden kautta. (Lepistö ja Metsärinne 2009) Vaikutetaan suoraan oppilaan älylliseen kehitykseen, sillä useiden neurologisten tutkimusten mukaan **älykkyys kehittyy** siten, että **aivoja viritetään kehon toiminnallisuuden kautta** (Seitamaa-Hakkarainen ja Syrjäläinen 2009; Sigman 2008).

KÄSITYÖN MERKITYS TULEVAISUUDEN VALMIUKSIEN NÄKÖKULMASTA

KÄSITYÖOPPIAINEESSA

- Oppilas kokee **ongelmanratkaisun** ja **tekemisen** prosessin mukanaan **tuomaa iloa** ja myös kestää siihen ajoittain liittyvää **tuskaa**, joka liittyy aikaansaamisen ja loppuun saattamisen kokemuksiin. (Seitamaa-Hakkarainen ja Syrjäläinen 2009)
- Luonnokset ja erilaiset visuaaliset esitysmuodot toimivat suunnittelun ja käsityöilmäyksen ulkoisina edustusmuotoina. Ne ovat suunnittelun tukena sekä keskustelun ja reflektion välineenä. Käsityötoiminta on myös materiaalien, kokeilujen ja testaamisen **vuorovaikutusta ajattelun ja ongelmanratkaisun** kanssa (Seitamaa-Hakkarainen 2009)
- Kehitetään monia kognitiivisia, motorisia ja sosiaalisia taitoja toiminnallisuuden kautta. Toiminnallisuuteen liitetään **dialogi materiaalin** kanssa. Tekijän täytyy itse työstää materiaalia, jotta hän voi **ymmärtää** esim. miten kankaasta erilaisten vaiheiden jälkeen valmistuu vaate. Tarvitaan siis **osaamista ja aikaa**. (Lepistö 2009; Sennett 2008)
- Opetetaan oppilaille **arjessa ja työelämässä tarvittavia** tekniikan ja teknologioiden perusteita (Lepistö ja Metsärinne 2009)

KÄSITYÖOPPIAINEEN NYKYTILANTEEN ARVIOINTIA

KÄSITYÖN OPETTAMINEN TÄLLÄ HETKELLÄ

- Vaihtelee kunnittain ja aiheuttaa **tyytyväisyyttä ja tyytymättömyyttä** käsityön aineenopettajien keskuudessa. Päätöksen opetuksen toteuttamisen muodoista tekee kunta (Lepistö 2010).
 - **Yhteisenä** järjestetyn käsityön opetuksen etuina pidetään: ajattelun ja tekemisen valmiuksien ja yhteistyötaitojen kehittäminen, tekemisen ilon kokeminen ja asennekasvatus (Riipinen 2007), mutta aiempia käsityötaidon kehittämiseen olennaisesti kuuluvista sisällöistä on jouduttu luopumaan
 - **Toiseen sisältöön painottunut** käsityön opetus kehittää ja vahvistaa käsityön yhden oppisisällön osaamista ja hallintaa. Oppijan monipuolista ja kokonaisvaltaista kehittymistä tuetaan esim. vaihto- tai integrointijaksoilla tai ei ollenkaan (Lepistö 2010)
 - **Yhteisiä tai sisältöpainotteisia projektiviikkoja** kerran tai useita kertoja lukuvuoden aikana.
- **Fyysisesti erilliset käsityön luokat** eivät useinkaan edistä opettajien yhteistyötä tai jopa hankaloittavat oppilaiden itsenäistä ja sujuvaa monipuolisen käsityön toteuttamisen vaatimaa oppimisympäristön vaihtoa
- Monipuolisen ja laaja-alaisesti oppilasta kehittävän käsityön opetuksen järjestämiseen tarvittavat **aika-, materiaali-, väline- ja teknologia-resurssit** ovat nykytilanteessa riittämättömät

KÄSITYÖOPPIAINEEN TULEVAISUUDEN HAASTEET

KEHITTÄMISHAASTEITA

- Kun käsityötä opettava opettaja tuntee ja osaa opetuksessaan toteuttaakin molempia sisältöalueita, niin käsityötä opettavienopettajien tarpeellinen ja yhä lisääntyvä **yhteistyö** vahvistuu ja käsityön opetuksen toteuttaminen monipuolisesti ja asiantuntijuudella mahdollistuu. Käsityötä opettavilla opettajilla tulee siis olla **laaja-alainen ymmärrys** käsityöstä ja sen kasvatuksellisista mahdollisuuksista. (Lepistö 2007) Opiskelemalla käsityötä monipuolisesti **samanlaisen** materiaalsen välittyneisyyden **kokemusmaailman** kautta kehittyy tulevien opettajien yhteistyökykytaidot. Mutta opettajan tulee edelleen olla oman sisältöalueensa asiantuntija.
- Käsityössä opetetaan teknologiaa, joka kehittää **teknologisten järjestelmien ymmärtämiseen** liittyvää oppimista (Metsärinne 2009) Erilaisia perinteisesti käsityömateriaaleja sekoitetaan keskenään ja käsityöhön kytketään uutta teknologiaa luovuuden välineenä esim. **käsityöblogit** (Seitamaa-Hakkarainen ja Syrjäläinen 2009)
- **Taito** on käsityössä ilmaisukeino, jonka avulla oppilas voi tuoda esiin ja tehdä konkreettiseksi ymmärryksessään syntyneitä ideoita ja käsitteitä. Osaaminen on tärkeää myös tekijän minäkuvan ja kulttuuri-identiteetin rakentamisen väline. (Borg 2008). Oppilaan mahdollisuutta syventää osaamistaan jollakin käsityön alueella tulee tukea. **Toisiaan tukevat oppimiskokemukset vrt. oppimiskokemukset**, jotka mahdollistuvat vain toisen oppisisällön opiskelussa. (Lepistö 2010)

KÄSITYÖOPPIAINEEN TULEVAISUUDEN HAASTEET

KEHITTÄMISHAASTEITA

- Käsityön opetukseen sisällytetään entistä enemmän **kulttuuria säilyttäviä ja kulttuuria uudistavia elementtejä**. Käsityön opetus kehittyi vain käyttöesineiden tuottamisesta kohti nuorison omasta kiinnostuksesta lähtevään tuottamistoimintaan esim. artefaktien tuunaus ja kierrätys (DIY-kultturi) sekä nuorisokulttuureista nouseva käsityötoiminta, kuten neulotut ja virkatut, symboleina toimivat tuotteet. (Lepistö ja Metsärinne 2009) Kulttuurisen toiminnan uudistavaan muotoon liittyy läheisesti sosiaaliseen mediaan ja omaehtoiseen käsityöharrastajiin liittyvät käsityöblogit, liveroolipelaajat ja historianharrastajat (Seitamaa-Hakkarainen ja Syrjäläinen 2009).
- Tutkiva, kokeileva ja kehittävä käsityön opetus tuottaa oppilaalle yrittäjämäisen yksilöllisen ja kollektiivisen toiminnan oppimisen tapoja. Kun **yrittäjyyskasvatus** ymmärretään käsityökasvatuksellisesti, voidaan puhua **yritteliäisyyteen kasvattamisesta**. Yritteliäisyys edellyttää kykyä ja uskallusta tarkastella asioita eri näkökulmista ja totuttuja käytäntöjä kyseenalaisten. Se vaatii myös taitoa toisin näkemiseen, mikä luo pohjaa yrittäjyydelle. Käsityöllisen toiminnan olennaisia elementtejä ovat **mahdollisuuksien havaitseminen, innovatiivisuus, uuden toiminnan aikaansaaminen ja riskin kantaminen**. Nämä toiminnot liitetään myös yrittäjyyden ja yritteliäisyyden käsitteisiin. (Lepistö 2007; Lepistö ja Rönkkö 2009)

LÄHTEET

- **Borg, K.** 2008. Slöjd för flickor och slöjd för gossar. Teoksessa Borg, K. & Lindström, L. (toim.) Slöjda för livet. Om pedagogisk slöjd. Kristianstad:Författarna och Lärarförbundets Förlag, 51-64.
- **Kojonkoski-Rännäli, S.** 1995. Ajatus käsissäme. Käsityön käsitteen merkityssisällön analyysi. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C. Osa 109.
- **Kojonkoski-Rännäli, S.** 2006. Käsityön kaunis tulevaisuus. Teoksessa Kaukinen, L. & Collanus, M. (toim.), Tekstejä ja kangastuksia. Puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta. Tampere: Artefakta. 17. Akatiimi, 97-108.
- **Lepistö, J.** 2004. Käsityö kasvatuksen välineenä. Seurantatutkimus opiskelijoiden käsityötä koskevien käsitysten jäsenytyneisyydestä ennen luokanopettajakoulutuksen käsityön peruskurssin opintoja ja niiden jälkeen. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C. 219.
- **Lepistö, J.** 2007. Aktiivisesti tekemällä ja osallistumalla tulevaisuuteen. Teoksessa: Suvanto, M., Halme, J. & Leväniemi, S. (toim.) Yrittäjyyskasvatus kouluissa. Turun yliopisto, Rauman oettajankoulutuslaitos/Sat@Oppi, 28-38.
- **Lepistö, J. & Rönkkö, M-L.** 2009. Käsityön opetukseen sisältyy monipuolisesti taitoa, kulttuuria ja yritteliäisyyttä. Teoksessa Rönkkö, M-L., Lepistö, J. & Kullas, S. (toim.), Monialainen opettajuus. Kasvatuksellisia näkökulmia oppiaineisiin ja aihekokonaisuuksiin. Turun yliopisto, Rauman oettajankoulutuslaitos, 45-61.
- **Seitamaa-Hakkarainen, P.** 2009. Pohdintoja käsityön kuvasta. Teoksessa Taide ja taito - kiinni elämässä! Opetushallitus. Moniste 2/2009, 63-75.
- **Sennett, R.** 2008. The Craftsman. New Haven: Yale University Press.
- **Sigman, A.** 2008. Practically Minded. The Benefits and Mechanisms Associated with a Craft - Based Curriculum. [pdf-tiedosto]

PAINAMATTOMAT

- **Lepistö, J. & Metsärinne, M.** 2009. Käsityökasvatuksen tutkijoiden näkemyksiä käsityöoppiaineesta.
- **Seitamaa-Hakkarainen, P. & Syrjäläinen, E.** 2009. Käsityötieteen tutkijoiden näkemyksiä käsityöoppiaineesta.
- **Riipinen, A** (2007). Yhteinen käsityö 7. luokalla. Opettajien kokemuksia yhteisen käsityön opetuksesta ja organisoinnista. . Käsityötieteen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. <https://oa.doria.fi/handle/10024/3594>

